

Uit het beheer

door Gert Jan Buth

Verzanding van Het Zwin

Het Zwin, op de grens tussen België en Nederland, is een slufteergebied. In de duinenrij van het Zwin is een opening aanwezig waardoor de zee het schorgebied achter de duinen kan overspoelen. Vroeger was het Zwin een brede zee-arm waaraan handelssteden als Brugge, Damme en Sluis groot geworden zijn. In de Middeleeuwen begon de zee-arm echter te verzanden, met onder andere het economisch verval van Brugge tot gevolg. Door maatregelen als de aanleg van kanalen en ontpoldering, een maatregel die momenteel uit oogpunt van natuurontwikkeling in de belangstelling staat, heeft men tevergeefs getracht de verzanding tegen te gaan. Ook in het huidige restant van het Zwin is verzanding een actueel probleem. Ten gevolge van de doorgaande verzanding is het schorgebied steeds hoger komen te liggen. De komberging van het gebied is daardoor verkleind, met als gevolg dat bij eb de stroomsnelheid van het water lager is dan bij vloed. Met andere woorden, de hoeveelheid zand die met opkomend water het gebied binnenkomt bezinkt daar grotendeels en wordt niet meer afgevoerd via de ebstroom. Zonder maatregelen zal het schorgebied van het Zwin binnen enkele jaren zo hoog liggen dat het nauwelijks, en nog enkele jaren verder, nooit meer overspoeld zal worden. Het internationale natuurgebied zal daardoor sterk van karakter veranderen en de huidige karakteristieke schorvegetatie en kustvogelgemeenschap zal daardoor verdwijnen. Vooral van Belgische kant wordt zo'n ontwikkeling sterk betreurd.

Om een wijs oordeel te vellen over de verzanding van het Zwin is enkele jaren geleden een Internationale Zwincommissie samengesteld, waarin onder andere de Commissaris van de Koningin in Zeeland zitting heeft. Die commissie heeft weer een Technische Werkgroep in het leven geroepen, die het probleem in kaart



De Zwinmonding heeft sterk te lijden onder verzanding

moet brengen en tevens een aantal mogelijke oplossingsmaatregelen moet uitzoeken. In die Technische Werkgroep zit onder andere de Stichting "Het Zeeuwse Landschap", beheerder van het Nederlandse deel van het Zwin. Om de verzanding tegen te gaan, of beter gezegd om de ontwikkeling weer tientallen jaren terug te draaien, zijn ingrijpende maatregelen nodig, bijvoorbeeld het schorgebied afgraven. De werkgroep is momenteel de plussen en minnen van de verschillende maatregelen, en de financiële consequenties daarvan, aan het uitwerken. In de tussentijd vinden er gemiddeld eens in de twee jaar periodieke maatregelen plaats om de verzanding van het Zwin af te remmen. Er wordt dan in de monding van de Zwingel, nog net op het strand, een zogenaamde zandvang uitgegraven. In dat kunstmatige meer valt de stroming van het binnenkomende vloedwater weg, waardoor ter plaatse het meegevoerde zand bezinkt en er dus geen zand in het schorgebied terecht komt. Afhankelijk van het aantal extra hoge waterstanden is zo'n zandvang na één tot twee jaar vol en moet dan weer opnieuw uitgegraven worden. Dit najaar gaat

dat weer gebeuren. Deze maal is België aan de beurt om ca 90.000 m³ zand uit te graven en verderop tegen de duinvoet af te zetten.

Waterstaatkundig experiment in het Zwin

Aansluitend op het uitgraven van een zandvang in het Zwin zal de Technische Hogeschool uit Delft dit najaar een experiment uitvoeren om na te gaan hoe op praktijkschaal een dijkdoorbraak plaatsvindt. De monding van de Zwingel wordt dan vlak voor een extra hoge vloed voor enkele uren afgedamd met een zandlichaam. Vanaf een meetbrug wordt precies gevolgd en gemeten hoe de vloedgolf het zandlichaam zal wegspoelen, welke stroomsnelheden daarbij spelen en hoe diep de ontgrondingskuil achter het zandlichaam wordt. De informatie die dit fundamenteel wetenschappelijk onderzoek oplevert is van belang voor toekomstige kustverdedigingswerken. Normaliter vinden dergelijke tamelijk ingrijpende wetenschappelijke experimenten niet plaats in de natuurgebieden van Het Zeeuwse Landschap. In dit geval kunnen de onderzoeksactiviteiten echter gekoppeld worden aan de nog veel omvangrijkere graafwerken voor een zandvang. De 4.000 m³ zand die met deze zogenaamde bresgroeiproef gemoeid is zal direct na het experiment uit de dan net aangelegde zandvang verwijderd worden.